

Beş duyuya mahkûm kalırsan kaybedersin

İmam-ı Gazâlî der ki:

Sakın sadece gözle görülen, duygularla idrâk edilen şeyleri tasdik etmekle kalma! Kalma ki iyi ayaklı merkep mesabesinde olmuş olmayasın! Çünkü merkep de beş duyuya sahip olmakta seninle ortaktır.

Beş duyu; Göz, kulak, burun, dil, deri. Ama önemli olan şu: Bu beş duyu sadece **maddeyi** tanır. Hakikati ise **kalp ve akıl** kavrar. Yani insanı hayvandan ayıran şey, sadece bu beş duyu değil; **onların ötesini anlayabilmesidir.**

Sen ancak ilâhî bir sır ile ki o sır göklere, yere ve dağlara arzolundu, onlar onu yüklenmekten çekindiler ve ondan korktular merkepten ayrılırsın. Bu bakımdan duyular âleminin dışında olanları seni merkep ve diğer hayvanlardan ayıran o sır sayesinde öğrenebilirsin.

Öyle ise ondan gafil kalan, onu muattal veya tamamen ihmal eden, hayvanların derecesiyle kanaat getiren, hisle duyulanların ötesine geçmeyen kimse nefisini helâk etmiş, bunlardan yüz çevirmek suretiyle onları unutmuştur.

Nitekim Kur'ân bu hakikati şöyle bildirir:

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ

“Allah’ı unutanlar gibi olmayın ki, Allah da onlara kendilerini unutturmuştur.”

Haşr:19

Bu bakımdan siz, Allah’ı unuttuklarından dolayı Allah tarafından nefisleri kendilerine unutturulmuş kimseler gibi olmayınız.

Öyleyse ancak duyularla idrâk edileni bilen herkes, Allah’ı unutmuştur. Zira Allah’ın zatı, bu âlemde beş duyu ile idrâk olunmaz.

Her kim Allah’ı unutmuşsa, şüphesiz Allah ona kendi nefisini unutturmuştur. O, hayvanlar mertebesine inmiştir. En yüce ufuklara terakki etmeyi terketmiştir.

Netice:

İnsan, sadece beş duyusuna mahkûm olursa, hakikatte hayvandan bir farkı kalmaz. Çünkü hayvan da görür, işitir, koklar, tadar ve hisseder. Eğer insan, gördüğünden başkasını inkâr

eder, hissettiğinin ötesine geçemezse, sahip olduğu o yüce sırdan gafil kalmış olur.

Hâlbuki insanı diğer mahlûkattan ayıran şey, bu beş duyu değil; **o duyuların ötesini idrak edebilen kalp ve akıldır.**

Eğer bu sır işletilmez, ihmal edilirse insan yükselmez, bilakis iner.

Görünmeyeni inkâr eden, duyulmayı reddeden, hakikati sadece maddede arayan kimse **kendi kıymetini düşürmüş, nefsini zayi etmiştir.**

Çünkü hakikat sadece gözle görülmez **kalple görülür.**